

คุณสมบัติของผู้แปลเครื่องมือวิจัย

ทัศนีย์ ประสบกิตติคุณ*

Qualification of Translator for Research Instrument

Tassanee Prasopkittikun

ในการวิจัยทางการแพทย์พบว่ามีงานวิจัยหลายฉบับที่นิยมใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นสำหรับกลุ่มตัวอย่างชาวตะวันตกมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างคนไทย สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นสำหรับประชากรคนไทยยังมีน้อยอยู่ การนำเครื่องมือวิจัยจากต่างประเทศมาแปลเพื่อใช้งานนับว่าเป็นวิธีการที่สะดวก ประหยัดเวลา (ในด้านของการสร้างเครื่องมือ) และยังสามารถนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับการศึกษาในต่างประเทศได้ด้วย

วิธีการแปลเครื่องมือวิจัยที่ได้รับการยอมรับในขณะนี้ คือ การแปลย้อนกลับ (Back Translation) โดยให้ผู้แปลคนหนึ่งซึ่งชำนาญทั้งสองภาษาทำการแปลต้นฉบับซึ่งส่วนมากเป็นภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย จากนั้นให้ผู้แปลคนที่สองแปลภาษาไทยกลับไปเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้งโดยที่ไม่เห็นต้นฉบับภาษาอังกฤษมาก่อน จากนั้นผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามภาษาอังกฤษต้นฉบับและแบบสอบถามภาษาไทยที่แปลกลับจากภาษาไทยมาเปรียบเทียบกัน ถ้าข้อความหรือข้อคำถามใดของทั้งสองฉบับให้ความหมายที่ต่างกัน จะต้องทำการแปลต้นฉบับและแปลกลับใหม่จนกว่าความหมายจะตรงกัน หรืออาจใช้วิธีอภิปรายในกลุ่มผู้แปลจนได้ข้อตกลงร่วมกัน¹

ถึงแม้ว่าวิธีการแปลย้อนกลับจะเป็นที่ยอมรับแต่ว่ายังคงมีข้อจำกัดหลายประการ และหนึ่งในข้อจำกัดเหล่านั้น คือคุณสมบัติของผู้แปล ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่ารายงานวิจัยส่วนมากจะไม่บรรยายถึงคุณสมบัติของผู้แปลเท่าใดนัก อาจเนื่องมาจากความจำกัดของหน้ากระดาษ หรืออาจเนื่อง

มาจากผู้วิจัยไม่ได้เห็นความสำคัญของประเด็นนี้ก็เป็นได้ โดยเข้าใจว่าผู้แปลนั้นเป็นผู้มีความชำนาญภาษาก็พอแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอประเด็นให้พิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้แปล เพราะถ้าหากประเด็นนี้ยังมีข้อสงสัยอยู่ ก็ย่อมส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของผลวิจัยด้วย

1. ผู้แปลมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะแปลหรือไม่?

หลายครั้งที่ผู้วิจัยอาจใช้วิธีการจ้างแปลโดยจ้างบุคคลนอกวิชาชีพ ศูนย์รับแปล หรือบุคคลในสายวิชาชีพพยาบาลเหมือนกันแต่ไม่ได้อยู่ในสาขาเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะแปล ดังนั้นบุคคลที่แปลจึงมีคุณสมบัติเพียงแค่ว่าภาษาเท่านั้น แต่ไม่รู้อินมัติ (concept) หรือทฤษฎี (theory) ที่เป็นโครงสร้างของแบบสอบถาม การแปลจึงอาจมีความเทียบเคียงได้ในเรื่องของภาษา (linguistic equivalence) แต่สำหรับความเทียบเคียงได้ในเรื่องของมโนมัติ (conceptual equivalence) ยังคงเป็นประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติ²

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ผู้แปลมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของ
ประชากรทั้งสองภาษาหรือไม่?

ในกรณีที่ผู้แปลเติบโตในประเทศไทย รู้จัก
ภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างดี และต่อมาได้เรียน
รู้ภาษาอังกฤษ และมีโอกาสไปอยู่ในต่างประเทศ
(จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม) ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็น
ภาษาราชการ และอาศัยเป็นระยะเวลาหนึ่งมาก
น้อยแตกต่างกันไป ผู้แปลที่สามารถพูดได้สอง
ภาษาในลักษณะเช่นนี้ (coordinate bilingual) ก็
อาจจะไม่ได้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจอย่างต่องแท้กับ
วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของประชากรใน
ประเทศที่ไปอาศัยนั้นก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีวิจัยกำลังศึกษาการ
แปลแบบสอบถามโดยที่ผู้แปลมีคุณสมบัติพูดได้
สองภาษา (bilingual) แต่ไม่ได้มีความเข้าใจใน
สองวัฒนธรรม (bicultural) นั้นอย่างดีพอย่อมส่ง
ผลกระทบต่อความตรง (validity) ของแบบสอบถาม
อย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตามผู้แปลลักษณะนี้ก็มี
ข้อได้เปรียบมากกว่าผู้แปลที่ฝึกสองภาษาภายใต้
วัฒนธรรมเดียวกัน (compound bilingual) โดยที่
ไม่เคยไปใช้ชีวิตคลุกคลีกับวัฒนธรรมที่สองเลย³

ด้วยเหตุนี้ นักวิจัยจึงควรพิจารณาถึง
คุณสมบัติสองข้อนี้ก่อนที่จะเลือกผู้แปล และหาก
พบว่าข้อจำกัด ก็ควรวางแผนขั้นตอนการแปลให้
รอบคอบเพื่อลดปัญหาความตรงของเครื่องมืออัน
เกิดจากผู้แปล และถ้าเป็นไปได้ก็ควรรายงาน
คุณสมบัติของผู้แปลไว้ด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

1. Brislin RW. Back-translation for cross-cultural research. *J Cross-Cultural Psychol* 1970;1:185-216.
2. Sechrest L, Fay TL. Problems of translation in cross-cultural research. *J Cross-Cultural Psychol* 1972;3(1):41-56.
3. Marin G, Marin B. Research with Hispanic population. Newbury Park, CA: Sage; 1991.